

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УКРАЇНСЬКОГО ГІТАРОЗНАВСТВА : ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХХІ СТОЛІТТЯ

Юрій Курач – аспірант кафедри історії музики,
старший викладач кафедри народних інструментів,
Львівська національна музична академія ім. М.В. Лисенка, Львів
<https://orcid.org/0009-0000-3570-3046>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.866>
yuriy.kurach1@gmail.com

Аналізуються основні концептуальні засади українського гітарознавства на основі аналізу наукових досліджень перших десятиліть ХХІ ст. Стверджується, що найбільш опрацьованими проблемами у царині гітарознавства перших десятиліть ХХІ ст. є такі, як історія гітарного мистецтва в синтезі виконавської і композиторської творчості, вагомим розвитком набула концепція універсалізму в експлікації на гітарну творчість, риси якої можуть бути розглянуті на прикладі діяльності більшості видатних гітаристів, простежені окремі шляхи формування української гітарної школи, проаналізовано численні приклади музичних творів зарубіжних та українських авторів та ін. Водночас, потребують дослідження ряд проблем, надзвичайно актуальних для подальшого формування гітарознавчої сфери, серед яких – цілісне бачення шляхів еволюції української гітарної школи як явища європейського музичного мистецтва, зв'язок музично-виконавського архетипу гітариста та його «стилістичного портрету» з національно-ментальними, естетичними, психологічними та іншими важливими факторами впливу. У вивченні цих питань вбачаємо перспективи подальших досліджень у сфері гітарознавства.

Ключові слова: гітарознавство, дослідження, гітарне мистецтво, виконавська творчість, композиторська творчість, українська гітарна школа.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку музичної культури ставлять перед мистецько-науковою спільною низку завдань, одне з яких полягає у створенні концептуального базису для окремих виконавських сфер – вокальної, хорової, різноманітних інструментальних. Важливу роль у цьому процесі відіграють здобутки українських музикознавців в опрацюванні проблем виконавської школи (І. Котляревський [10], Ж. Дедусенко [3] та ін.), музичної інтерпретації (В. Москаленко [14], О. Котляревська [9] та ін.), персональної творчості у різних сферах як феномену та окремих мистців (Г. Макаренко [12], М. Бура [2] та ін.) тощо. Водночас, аналізуючи процес формування у царині музикознавства окремих виконавських напрямів, доходимо висновку, що деякі сфери – як, наприклад, хорова, скрипкова, фортепіанна та інші – мають достатньо багатий науковий контент. У числі інших, що починають активно розвиватися – сфера гітарознавства, – адже цей інструмент є популярним як у фахівців, так і в широкого кола любителів, що вимагає осмислення багатьох аспектів формування репертуару, виконавських шкіл і притаманних для них характерних стильових рис та інших особливостей. Тому нині українська гітарна школа має не лише вагомий виконавський і педагогічний здобутки, а й сформувала певний науковий тезаурус, спроба систематизації якого є важливою та актуальною науковою задачею.

Аналіз досліджень і публікацій. У представленій статті здійснено огляд українського гітарознавства та висвітлено головні ідеї сучасних дослідників щодо гітарного мистецтва – від загального його осмислення феномену творчості (Т. Іванніков [7]), традицій гітарної музики в контексті європейської музичної культури (Є. Мошак [15]), стилів гітарної творчості (В. Ткаченко [20]), латиноамериканської гітарної творчості ХХ – початку ХХІ століть (С. Жовнір [5]), загальноєвропейського еталону гітарного виконавства та специфіки його національних втілень (Ф. Бернат [1]), історико-генетичних засад української гітарної творчості (В. Паламарчук [16]), органологічних і виконавських проблем інструмента (А. Тихонравова [18]), основних засад формування виконавської майстерності гітариста (М. Михайленко [13]), висвітлення діяльності конкретних професійних гітарних осередків (В. Сидоренко [17]), окремих видатних персоналій (О. Кригін [11]), – до проблем виразових засобів, таких як вивчення специфіки фактури у музиці для класичної гітари соло (О. Жерздев [4]) тощо.

Мета статті – вирізнити та охарактеризувати основні концептуальні засади українського гітарознавства на основі аналізу наукових досліджень перших десятиліть ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. Дослідження у сфері українського гітарознавства, що почали активно розвиватися у перші десятиліття ХХІ століття, сформували контент, в якому вирізнено та опрацьовано ряд важливих проблем, пов'язаних з історією і теорією гітарного мистецтва. Насамперед, звернемося до праць Т. Іваннікова [7-8], в яких гітарне мистецтво ХХ – початку ХХІ століть аналізується крізь призму теорії феноменології творчості, і в якому автор обґрунтовує взаємозв'язок еволюції інструментарію з композиторською та виконавською творчістю, показуючи приклади видатних гітаристів, чия творчість стала стимулом для подальшого розвитку виразової семантики та

технічного удосконалення інструмента протягом вказаного хронологічного періоду.

В описаних опрацюваннях автор виходить із позицій ґрунтового філософського аналізу феноменології музики, її сучасних парадигм, та виводить результати на осмислення еволюції гітарного мистецтва в його назвах складових. Автор стверджує, що «ключовою локалізацією дослідження став пошук суті даних феноменів, їх смислових аспектів і змістовних шарів ... з метою більш глибокої виконавської інтерпретації» [8], пропонує «інтенціонально-дискурсивний підхід як ефективний механізм вивчення гітарних творів, що інтегрує філософські ідеї феноменології, феноменологічні процедури (опис, ідеацію, таргетування, редукцію, конституювання, герменевтичне тлумачення) у сучасний музикознавчий апарат» [8].

Особливу увагу дослідник звертає на аналіз гітарного репертуару європейських композиторів різних національних шкіл, зокрема українських мистців Л. Грабовського, М. Скорика, В. Камінського та ін. У результаті, Т. Іванніков показує залежність гітарної музики від загальних соціокультурних та жанрово-стильових особливостей етнічних культур, впливу яких набуло гітарне мистецтво – іспанської, латиноамериканської, африканської та ін., і диференціював їхні ознаки, що творять розмаїття виражальних можливостей гітарного репертуару та його виконавських інтерпретацій [7]. Складаючи рецензію на вказане дослідження, І. Зінків відзначає, зокрема, такі його досягнення, як «максимально повне висвітлення специфіки формування національних гітарних шкіл Європи, логічність та виваженість загальної концепції ... виконавська складова у здійсненні музично-аналітичних дискурсів» [6; 181], що також вказує на вагомість праці Т. Іваннікова.

Вважаємо, що описане вище дослідження є одним із ключових в українському гітарознавстві, яке пояснює саму сутність феномену гітарного мистецтва у трьох його головних аспектах – еволюції інструментарію, виконавсько-інтерпретаційної і композиторської творчості.

Наступна праця, яку розглянемо у контексті цієї статті – дисертаційне дослідження традицій гітарної музики в контексті європейської музичної культури другої половини ХХ століття Є. Мошака [15], де вказаний феномен проаналізовано крізь призму органічного зв'язку виконавства і творення репертуару, а також еволюції жанрово-стильової сфери музики. Особливу увагу вважаємо звернути на те, що автор також звертається до джазової та рок- музики, де гітара використовується як один із домінуючих інструментів, систематизуючи дані із різноманітних джерел, зокрема популярних, для створення певної платформи для подальшого розвитку наукової думки у цій сфері.

Актуальну проблему стилів гітарної творчості крізь призму теорії і психології музичного мислення, його універсальних і специфічних аспектів, виявлених на прикладі творів 1880–1990-х років, підняла В. Ткаченко [20]. Авторка стверджує, що на основі вивчення «проявів універсалізму та специфіки на виконавсько-композиторському, мисленнево-стильовому рівні ... можна в певному сенсі говорити про «гітарне мислення» як «мислення інструментом», «мислення на інструменті», де відроджуються і втілюються на новому витку історичної спіралі принципи та ідеї інструментального музичування минулих епох, увиразнюються у генетично обумовлених інструментом та «уточнених» під час виконавської інтерпретації в інтонаційно-акустичному, жанровому, образно-художньому вимірах» [19; 63]. Вказане розуміння гітарного мислення в апелюванні до інструмента вважаємо важливою ідеєю, сенс якої відкриває широкі горизонти для трактування багатьох інтерпретацій репертуару для інструмента.

Три інші праці, які розглянемо нижче, розкривають характерні риси гітарної творчості на різних культурно-територіальних прикладах. Так, у дисертації С. Жовніра [5] проаналізовано латиноамериканську гітарну творчість ХХ – початку ХХІ століть як вихідний ареал, а також території його поширення в Європі. Автор вирізняє фольклорно-жанрові основи гітарної музики країн Латинської Америки, а також її стильові особливості, що проявляються у фактурних і ритмічних ознаках, у штриховій специфіці, прийомах гри тощо, коли «автохтонні елементи індіанської і афроамериканської народної музики інтерпретуються засобами новітніх композиторських технік» [5; 160]. Цікаво, що дослідник, аналізуючи вітчизняний концертний та відео-контент, узагальнює «репрезентативні аспекти латиноамериканської гітарної музики в українському виконавстві кінця ХХ – початку ХХІ ст.» [5; 25].

Загальноєвропейський еталон гітарного виконавства останньої третини ХХ – початку ХХІ ст. та специфіка його національних втілень обґрунтовуються у дисертації Ф. Берната [1]. Керуючись метою визначити основні засади вказаного виконавського еталону та його розповсюдження у варіантах національних культур, автор робить спробу прослідкувати його втілення, на прикладі оригінальних творів і транскрипцій, у творчості видатних виконавців-інтерпретаторів. Дослідник акцентує увагу на новаціях, здійснених такими митцями як Й. Етвеш, К. Ямашита, Д. Павлович, А. Шевченко та ін.

Зауважимо, що одним із цінних, на нашу думку, здобутків Ф. Берната є виведення певних

архетипних закономірностей у виконавстві. Так, аналізуючи, на прикладі «Карпатської рапсодії» А. Шевченка, прояви стилю фламенко у творчості мистця, дослідник стверджує, що вказаний український гітарист «відчуває себе саме таким «співцем»-рапсодом, який розповідає про прекрасну природу й землю Карпат. Це відчувається у вільності викладання... спонтанності, імпровізаційності та акцентуванні мелодичної лінії (голосі «співака»)» [1; 9], у чому вбачається також вплив «давидіанського» типу творчості, що характеризується синкретичним підходом у творчості.

Перехід до теми українського гітарного мистецтва у контексті цієї статті пов'язуємо з дослідженням історико-генетичних засад української гітарної творчості В. Паламарчука [16], котрий здійснює аналіз вказаного феномену крізь призму запропонованої автором історико-феноменологічної концепції, що є основою для вивчення еволюційних процесів в українській професійній національній гітарній традиції: «під феноменологією творчої особистості в дисертації, що присвячена українській творчості та виконавству, маємо на увазі сукупний творчо-особистісний доробок діячів, репрезентований як система композиторсько-виконавських та методико-педагогічних надбань професійної діяльності гітаристів, яка призвела до становлення національної української гілки загальноєвропейської традиції гітарного мистецтва» [16; 219]. Отож, основним результатом, якого досягає дослідник, на нашу думку, є систематизація явищ, фактів, творів, імен, які постали у процесі еволюції українського гітарного мистецтва у другій пол. XIX – початку XX ст.

Іншим здобутком дослідника є те, що, опираючись на низці актуальних джерел, зокрема першоджерел – рукописів, першодруків тощо – автор обґрунтовує роль українських гітаристів – творців репертуару у процесі розвитку вітчизняного гітарного мистецтва, починаючи від його професійного етапу у творчості М. Вербицького та послідовників перемиського композитора-гітариста. У процесі дослідження В. Паламарчук застосовує системно-порівняльний аналіз, спрямований на висвітлення особливостей виконавської творчості українських мистців. Окрему увагу автор звертає на діяльність М. Соколовського, постать якого розглядає цілісно, акцентуючи її європейську генезу та можливий вплив мандрівних циганів на етапі становлення майбутнього мистця. Варто акцентувати, що автор розглядає діяльність українського музиканта крізь призму компаративного аспекту – у порівнянні з діяльністю іншого блискучого виконавця – А. Сеговії, при цьому виразняє ряд спільних рис, а саме: застосування співучої манери гри, автодидактичність, незначний власний композиторський доробок, робота в першу чергу над інтерпретаціями творів інших авторів, прагнення суспільної статусності гітари, її академізації, співпраця з лют'ерами, експериментальний погляд на будову інструмента й цікавість до виготовлення струн [16; 219–220]. Вважаємо такий підхід цілком виправданим, оскільки показує процес формування української гітарної школи й діяльність її представників як явища європейського культурно-мистецького простору, що, водночас, знімає із них вагу російсько-імперських впливів.

Витоки українського гітарного мистецтва досліджені й у праці В. Сидоренко [17], присвяченій історії виконавства та педагогіки, становленню та розвитку української гітарної школи у Львові. Крізь призму органологічного підходу авторка розглядає джерела майбутнього професіоналізму в цій сфері на європейських теренах у IX – XIV століттях, зокрема у Західній Україні. Як відомо, вказані витоки проявилися у творчості мандрівних поетів-музикантів – менестрелів і жонглерів, яких можна вважати протопрофесійними гітаристами.

Піонером гітарного професіоналізму В. Сидоренко називає відомого виконавця Дж. Монтесардо, який став основоположником літерної системи запису гітарної партії у музично-поетичних композиціях, варіаціях та поліфонічних творах, та ряд інших мистців, аналізує діяльність фундатора гітарного мистецтва нашого краю – М. Вербицького, а також окреслює роль у цьому процесі західноєвропейських митців М. детто Галлюса, Ж. Рукгабера, Ю. Ельснера, Ф. К. Моцарта, Й. Х. Кесслера, українських музикантів – представників бідермайєру – Й. Витвицького, П. Бажанського, Є. Купчинського, М. Кумановського, В. Безкоровайного та ін. Здобутки вказаних мистців знайшли відгук у виконавській і композиторській творчості та фундаціях осередків професійної гітарної освіти протягом XX століття, які ретельно аналізує В. Сидоренко [17]. На нашу думку, це дисертаційне дослідження має множинні «виходи» на подальші перспективи повернення і нового «відкриття» чисельних імен гітаристів-виконавців і композицій для цього інструменту, створених на західноукраїнських теренах у XIX – XX століттях.

Аналіз формування феномену української гітарної школи, передусім, її харківського осередку, під кутом зору впливів на цей процес виконавця зі світовим ім'ям Андреса Сеговії, здійсненого у контексті розвитку гітарного мистецтва від такого, що розвивалося у рамках народного стилю фламенко, до академічного стилю XX століття, знаходимо у дослідженні О. Кригіна [11]. Головним здобутком, здійсненим у цій дисертації, є обґрунтування феномену творчого універсалізму в його

експлікації на особистість і діяльність А. Сеговії, результатом чого стало укладення виконавсько-інтонаційної концепції видатного майстра, пов'язаної з педагогічно-просвітницьким явищем, яке автор називає «апостольським» втручанням. Саме у такому контексті дослідник трактує численні майстер-класи, які мистець проводив під час «своїх гастрольних поїздок по всьому світу, які завдяки прогресу комунікаційних технологій стали доступними для широкого кола музикантів-професіоналів і шанувальників гітарного виконавства» [11; 158], які сприяли впровадженню новаторських змін у методику викладання гри на гітарі, відкриттю нових освітніх осередків, укладанню репертуарних збірників на нових матеріалах та ін. Зокрема, серед таких гастрольних виступів – проведені в Києві у 1927 та 1936, в Одесі у 1936, в Харкові у 1927 роках [11], що стимулювали активний розвиток музично-виконавських шкіл у вказаних культурно-освітніх центрах України.

Висновок. Аналіз основного контенту, створеного у перші десятиліття XXI століття у царині гітарознавства, показав, що найбільш опрацьованими проблемами є такі, як історія гітарного мистецтва в синтезі виконавської і композиторської творчості, вагомий розвиток набула концепція універсалізму в експлікації на гітарну творчість, риси якої можуть бути розглянуті на прикладі діяльності більшості видатних гітаристів, простежені окремі шляхи формування української гітарної школи, проаналізовано численні приклади музичних творів зарубіжних та українських авторів та ін.

Водночас, потребують дослідження низка проблем, які вважаємо надзвичайно актуальними для подальшого формування гітарознавчої сфери, серед яких – цілісне бачення шляхів еволюції української гітарної школи як явища європейського музичного мистецтва, зв'язок музично-виконавського архетипу гітариста та його «стилістичного портрету» з національно-ментальними, естетичними, психологічними та іншими важливими факторами впливу. У вивченні цих питань вбачаємо перспективи подальших досліджень у сфері гітарознавства.

Список використаної літератури:

1. Бернат Ф. Загальноєвропейський еталон гітарного виконавства та специфіка його національних втілень : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Харків, 2019. 20 с.
2. Бура М. Львівське камерно-оркестрове виконавство крізь призму ідеї персоналізму (друга половина XX – початок XXI століть) : дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Львів, 2018. 206 с.
3. Дедусенко Ж. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції : автореферат дис. ... канд. миств. : 17.00.01. Київ, 2002. 20 с.
4. Жерздев О. Специфіка фактури у музиці для шестиструнної (класичної) гітари соло : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Харків, 2011. 18 с.
5. Жовнір С. Творчість латиноамериканських композиторів для гітари: теорія, історія та виконавська практика : дис. ... д-ра філософії : 025. Івано-Франківськ, 2021. 287 с.
6. Зінків І. Феноменологія гітарної творчості: Рецензія на монографію «Гітарне мистецтво XX століття як феномен творчості» Тимура Іваннікова. *Українська музика*. Львів, 2018. Ч. 2. С. 179–181.
7. Іванніков Т. Гітарне мистецтво XX століття як феномен творчості : монографія. Кам'янець-Подільський : Вид. ПП Зволейко Д. Г., 2018. 392 с.
8. Іванніков Т. Європейська гітарна музика XX століття: феноменологія творчості : автореф. дис. ... д-ра миств. : 17.00.03. Київ, 2018. 39 с. URL : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/publ/REF-0000801785> (12.11.2024).
9. Котляревська О. Варіативний потенціал музичного твору: культурологічний аспект інтерпретування : автореф. дис... канд. миств. : 17.00.03. Київ, 1996. 19 с.
10. Котляревський І. Про два типи шкіл – репродуктивні і продуктивні. *Наук. вісник Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського*. Київ, 2007. Вип. 54 : *Музична педагогіка*. С. 29–33.
11. Кригін О. Універсалізм творчості Андреса Сеговії та його вплив на становлення вітчизняної гітарної школи : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Харків, 2015. 20 с.
12. Макаренко Г. Творчість диригента : естетико-мистецтвознавчі виміри. Київ : Факт, 2005. 326 с.
13. Михайленко М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності гітариста : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Київ, 2011. 18 с.
14. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації. Київ : Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського, 2013. 134 с. URL : <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/V.-Moskalenko-Lektsiyi-z-muzichnoyi-interpretatsiyi-Navchalnij-posibnik.pdf> (12.11.2024).
15. Мошак Є. Традиції гітарної музики в контексті європейської музичної культури другої половини XX століття : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Одеса, 2012. 16 с.
16. Паламарчук В. Українська гітарна творчість та виконавство середини XIX – початку XX ст.: історико-генетичний та творчо-особистісний аналіз : дис. ... д-ра філософії : 025. Львів, 2023. 298 с.
17. Сидоренко В. Гітарна традиція Львова як складова академічного народно-інструментального мистецтва України : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Львів, 2009. 16 с.
18. Тихонравова А. Семиструнна гітара в часопросторі музичного мистецтва: органологічні та виконавські аспекти : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Харків, 2014. 19 с.
19. Ткаченко В. Мислення і стиль у гітарній музиці: аспекти взаємозв'язку. *Традиції та новації у вищій*

архітектурно-художній освіті. Харків, 2015. Вип. 3. С. 58–63. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tnvakho_2015_3_13 (15.11.2024).

20. Ткаченко В. Універсалізм і специфіка музичного мислення у стилях гітарної творчості 1880–1990 років : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.03. Харків, 2013. 16 с.

References

1. Bernat F. Zahalnoievropeyskyi etalon hitarnoho vykonavstva ta spetsyfika yoho natsionalnykh vtilyen [Pan-European standard of guitar performance and the specificity of its national embodiments] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Kharkiv, 2019 [in Ukrainian].
2. Bura, M. Lvivske kamerno-orkestrove vykonavstvo kriz pryzmu idei personalizmu (druga polovyna 20 – pochatok 21 stolit) [Lviv Chamber Orchestra Performance through the Prism of the Idea of Personalism (the Second Half of the 20 th – the Beginning of the 21 st Centuries)] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Lviv, 2018 [in Ukrainian].
3. Dedusenko Zh. Vykonavska pianistychna shkola yak rid kulturnoi tradytsii [Performing piano school as a kind of cultural tradition] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.01. Kyiv, 2002 [in Ukrainian].
4. Zherzdiev O. Spetsyfika faktury u muzytsi dlia shestystrunnoi (klasychnoi) hitary solo [Specificity of texture in music for six-string (classical) guitar solo]: PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Kharkiv, 2011 [in Ukrainian].
5. Zhovnur S. Tvorchist latynoamerykanskyykh kompozytoriv dlia hitary: teoriia, istoriia ta vykonavska praktyka [Creativity of Latin American composers for guitar: theory, history and performance practice] : dys. ... dokt. filosofii : 025. Ivano-Frankivsk, 2021 [in Ukrainian].
6. Zinkiv I. Fenomenolohiia hitarnoi tvorchosti. Retsenziia na monohrafiu «Hitarne mystetstvo 20 stolittia yak fenomen tvorchosti» Tymura Ivannikova. *Ukrainska muzyka [Ukrainian music]*. Lviv, 2018. 2, 179–181 [in Ukrainian].
7. Ivannikov T. Hitarne mystetstvo 20 stolittia yak fenomen tvorchosti [Guitar Art of the Twentieth Century as a Phenomenon of Creativity : a monograph]. Kamianets-Podilskyi, 2018 [in Ukrainian].
8. Ivannikov T. Yevropeiska hitarna muzyka XX stolittia: fenomenolohiia tvorchosti [European guitar music of the XX century: phenomenology of creativity] : PhD thesis ... dr. art critic.: 17.00.03. Kyiv, 2018. URL : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/publ/REF-0000801785> (12.11.2024) [in Ukrainian].
9. Kotliarevska O. Variatyvnyi potentsial muzychnoho tvorcu: kulturolohichni aspekt interpretuvannia [Variational potential of a musical work: cultural aspect of interpretation] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Kyiv, 1996
10. Kotliarevskyi I. Pro dva typy shkil – reproduktivni i produktyvni. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho [Scientific Bulletin of the Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]*. Kyiv, 2007. 54 : Muzychna pedahohika, 29–33 [in Ukrainian].
11. Kryhin O. Universalizm tvorchosti Andresa Sehovii ta yoho vplyv na stanovlennia vitchyznianoii hitarnoi shkoly [Universalism of Andrés Segovia's work and its influence on the formation of the national guitar school] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Kharkiv, 2015 [in Ukrainian].
12. Makarenko H. Tvorchist dyryhenta : estetyko-mystetstvoznavchi vymiry [Conductor's creativity: aesthetic and artistic dimensions]. Kyiv, 2005 [in Ukrainian].
13. Mykhailenko M. Teoretychni osnovy formuvannia vykonavskoi maisternosti hitarysta [Theoretical foundations of the formation of the guitarist's performing skills] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Kyiv, 2011 [in Ukrainian].
14. Moskalenko V. Lektsii z muzychnoi interpretatsii [Lectures on music interpretation]. Kyiv, 2013. URL : <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/V.-Moskalenko-Lektsiyi-z-muzichnoyi-interpretatsiyi-Navchalnij-posibnik.pdf> (12.11.2024). [in Ukrainian].
15. Moshak Ye. Tradytsii hitarnoi muzyky v konteksti yevropeiskoi muzychnoi kultury druhoi polovyny XX stolittia [Traditions of guitar music in the context of European musical culture of the second half of the XX century] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Odesa, 2012 [in Ukrainian].
16. Palamarchuk V. Ukrainska hitarna tvorchist ta vykonavstvo seredyny XIX – pochatku XX st. [Ukrainian guitar creativity and performance of the middle of the XIX – early XX centuries: historical, genetic and creative and personal analysis] : istoryko-henetychnyi ta tvorcho-osobystisnyi analiz : dys. ... dokt. filosofii : 025. Lviv, 2023 [in Ukrainian].
17. Sydorenko V. Hitarna tradytsiia Lvova yak skladova akademichnoho narodno-instrumentalnoho mystetstva Ukrainy [Guitar Tradition of Lviv as a Component of Academic Folk and Instrumental Art of Ukraine] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Lviv, 2009 [in Ukrainian].
18. Tykhonravova A. Semystrunna hitara v chasoprostori muzychnoho mystetstva: orhanolohichni ta vykonavski aspekty [Seven-string guitar in the time space of musical art: organological and performance aspects] : PhD thesis ... cand. art critic. : 17.00.03. Kharkiv, 2014 [in Ukrainian].
19. Tkachenko V. Myslennia i styl u hitarnii muzytsi: aspekty vzaiemozviazku. *Tradytsii ta novatsii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti [Thinking and style in guitar music: aspects of the relationship. Traditions and innovations in higher architectural and art education]*. Kharkiv, 2015. 3, 58–63. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tnvakho_2015_3_13 (15.11.2024) [in Ukrainian].
20. Tkachenko V. Universalizm i spetsyfika muzychnoho myslennia u styliakh hitarnoi tvorchosti 1880–1990 rokiv [Universalism and Specificity of Musical Thinking in the Styles of Guitar Creativity of 1880–1990] : PhD thesis ... dr. art critic. : 17.00.03. Kharkiv, 2013 [in Ukrainian].

**CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF UKRAINIAN GUITAR STUDIES :
A REVIEW OF RESEARCH IN THE FIRST DECADES OF THE TWENTIETH CENTURY**

Kurach Yurii – PhD student at the Department of Music History, Senior Lecturer at the Department of Folk Instruments, Mykola Lysenko Lviv National Music Academy

The basic conceptual foundations of Ukrainian guitar studies are analysed on the basis of the analysis of scientific research of the first decades of the twenty-first century.

It is argued that the most studied problems in the field of guitar studies of the first decades of the twenty-first century are such as the history of guitar art in the synthesis of performing and composing creativity, the concept of universalism in explication on guitar creativity, the features of which can be considered on the example of the activities of most prominent guitarists, traced some ways of forming the Ukrainian guitar school, analysed numerous examples of musical works by foreign and Ukrainian authors, etc.

At the same time, a number of problems that are extremely relevant for the further formation of the guitar studies field need to be studied, including a holistic vision of the ways of evolution of the Ukrainian guitar school as a phenomenon of European musical art, the connection of the musical and performing archetype of the guitarist and his 'stylistic portrait' with national, mental, aesthetic, psychological and other important factors of influence. In studying these issues, we see prospects for further research in the field of guitar studies.

Key words: guitar studies, research, guitar art, performing creativity, composing creativity, Ukrainian guitar school.

UDC 781.2

**CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF UKRAINIAN GUITAR STUDIES :
A REVIEW OF RESEARCH IN THE FIRST DECADES OF THE TWENTIETH CENTURY**

Kurach Yurii – PhD student at the Department of Music History, Senior Lecturer at the Department of Folk Instruments, Mykola Lysenko Lviv National Music Academy

The purpose of the article is to identify and characterise the main conceptual foundations of Ukrainian guitar studies based on the analysis of scientific research of the first decades of the twenty-first century.

Research methodology. The study uses the basic principles of historiographical and source research methods, which allowed us to systematise the information about the scientific works under consideration in a certain way. The methods of analysis and synthesis allowed us to distinguish the main ideas of these works from the positions relevant to modern Ukrainian guitar studies.

The results. The analysis of the main content created in the first decades of the XXI century in the field of guitar studies has shown that the most studied problems are such as the history of guitar art in the synthesis of performing and composing creativity, the concept of universalism in explication on guitar creativity has gained significant development, features of which can be seen in the work of most prominent guitarists, traced some of the ways in which the Ukrainian guitar school was formed, analysed numerous examples of musical works by foreign and Ukrainian authors, etc.

At the same time, a number of problems need to be studied that we consider extremely relevant for the further formation of the guitar studies field, including a holistic vision of the ways of evolution of the Ukrainian guitar school as a phenomenon of European musical art, the connection of the musical and performing archetype of the guitarist and his «stylistic portrait» with national, mental, aesthetic, psychological and other important factors of influence. In studying these issues, we see prospects for further research in the field of guitar studies.

Novelty. The scientific novelty of the study lies in the identification and systematisation of the main ideas of scientific works of the first decades of the twenty-first century in the field of Ukrainian guitar studies.

The practical significance. The results of the study can be used in the educational process in music institutions of higher education.

Key words: guitar studies, research, guitar art, performing creativity, composing creativity, Ukrainian guitar school.

Надійшла до редакції 01.12.2024 р.

УДК 78.071.1 Дичко:783.27

«ПСАЛОМ № 67» ЛЕСІ ДИЧКО В КОНТЕКСТІ ДУХОВНОЇ ХОРОВОЇ ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРКИ

Рафаїл Гасанов – аспірант кафедри музикознавства та музичної освіти,
Київський столичний університет ім. Б. Грінченка, м. Київ,
<https://orcid.org/0000-0002-9380-9129>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.867>
liafarvonasah@gmail.com

Псалом № 67 Лесі Дичко вперше проаналізовано в контексті духовної хорової творчості композиторки. Виявлено образно-змістові, драматургічні, композиційні, структурні та стилістичні особливості твору. З'ясовано, що зміст апелює до піднесено-урочистої образності й емоційності; будова поєднує риси тричастинної форми репризного типу і рондо з використанням принципів варіаційного розвитку; цілісність композиції реалізується на різних рівнях –